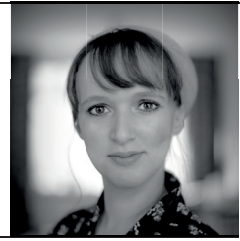

mijn gioer

In deze twaalfdelige serie vertelt theatermaakster Anouk Buijs-Dorfmann over de weg die zij aflegde naar haar uitkomen

De spreekbeurtmoeder en ik

Mijn naam is Anouk Buijs, geboren Dorfmann. Dochter van Frédéric Dorfmann en Renée Liefers. Anouk Buijs-Dorfmann. 29. Haarlem. Getrouwd. Moeder. Geabonneerd op het NIW. Uitgekomen. Joods geworden.

Het zat er altijd al in. Ik was 8 jaar en maakte met een daarvoor bestemde spreekbeurtmoeder mijn spreekbeurt.

“Ja, ik bid,” zei ik tegen haar. Ik doe heus iets! dacht ik.

“Wat doe je dan precies?” Jij bent christelijk, jij begrijpt dat niet, dacht ik. Ik bid Joods. Dat had mijn vader ook gezegd: “Anouk, weet je zeker dat je daar je spreekbeurt over wil doen?” En tegen mijn moeder fluisterde hij: “een spreekbeurt over Jodendom, die vrouw is hartstikke katholiek.” Mijn vader was altijd bang voor antisemiten. Was? Is.

“Ik bedank na het eten,” zei ik tegen haar.

“Ach, wat leuk, ik ook. Hoe doe je dat dan?” vroeg de spreekbeurtmoeder mij met weëige lach. Ik dacht: Hou nou je mond, help me gewoon.

“Hoe bedank jij dan?”

“Met een liedje” zei ik en sloeg de bladzijde om. En doorrrr.

“Een liedje?”

“Ja, een liedje.”

Toen ze me vroeg het even voor te doen neuriede ik aarzelend een christelijk melodietje dat ik mijn neefjes na het eten wel eens had horen zingen. Ik improviseerde wat oriëntaalse klanken om het minder christelijk te laten klinken en deed alsof ik zingen voor haar eng vond.

En jij bent Joods?

Ik had Joden alleen in films zien bidden. Neus in boek en sjokkelen maar. Ik wist heus heel veel wèl. Dat je die gebeden kon zingen, in 't Hebreeuws, want dat had ik gehoord op een cd en kon ik fonetisch meezingen. Dat melk en vlees gescheiden moesten blijven. Dat wist ik. Het bleek tijdens mijn gioer (bekeringsproces), zeker voor een vrouw, één van de belangrijkste levenslessen.

Ik had in mijn Fisher-Price-keukentje ook een melk- en vleeskant. Gewoon, omdat dat moest. Daar was ik Joods genoeg om te koken voor mijn denkbeeldige vriendje, Simcha. Ik wist wat zijn naam betekende en ik wist dat hij lokjes naast zijn oren had en draadjes aan zijn broek had hangen. Gewoon, omdat dat moest.

Simcha leerde mij wat hij leerde van zijn grappige en wijze rabbijn en ik leerde mijn broertje Hebreeuws en stak kaarsjes aan.

Ik wist heus wel wat. Ik wist van Anne Frank en gaskamers.

“En jij bent Joods?” vroeg de spreekbeurtmoeder.

“Ja,” antwoordde ik volmondig. Op de vraag: “Waarom?” antwoordde ik: “Nou gewoon.” Ik durfde niet te zeggen: ‘mijn vader zegt dat’. Ook ‘omdat ik het voel’ wou ik niet zeggen of ‘omdat tante Olga werd verraden’. Allemaal waar, maar ik zei gewoon: “gewoon.”

Ook dat was waar. Het was gewoon zo.

“Iemand is Joods als zijn/haar moeder Joods is,” las zij voor. Ik wou de bladzijde omslaan. Zij hield me tegen.

“Hier staat het.” Ik las het.

“Ja?”

Ze hield haar hand op de pagina. “Wist je dat?” Ik wist dat het waar was, maar ook dat het niet klopte.

“Het klopt niet,” zei ik.

“Hier kom jij vandaan, Anouk,” zei mijn vader mij, “de Joodse familie Dorfmann en de Joodse familie Elkaïm.”

Ik had in mijn Fisher-Price-keukentje ook een melk- en vleeskant

“Klopt het niet? Waarom staat het er dan?” vroeg ze. Elke week begon ze er weer over en elke week zei ik dat het niet waar was. Gewoon niet. Ik heb de zin meerdere keren geprobeerd te schrappen uit mijn verhaal. Spreekbeurtmiep propte hem er elke keer weer tussen.

Op de grote dag vertelde ik mijn klasgenoten: “Ik ben Anouk Dorfmann, 8 jaar en ik hou mijn spreekbeurt over het Jodendom omdat mijn vader het is en ik dus ook...” Spreekbeurtmiep keek me aan... “half. Daarom ga ik jullie er iets over vertellen.” Ik gaf mijn klasgenoten een stukje matse, liet ze mijn ketting zien en zong mijn favoriete lied.

*Oi vi glicklech in raich is der mentsch wus hot
Az a sjaine matone geshenk fin Got,
Noch an altischke Yiddische mame.
Mame, Mame majn.*

Een Joodse moeder. Ik ben er één, maar heb er geen. ■

Anouk Buijs